

# Kansainvälisten opiskelijoiden kokema tuen tarve pandemian aikana

Suvi Jokila ja Kalypso Filippou

*Vuonna 2020 alkaneen pandemian seurauksena monen kansainvälisen opiskelijan arki Suomessa muuttui. Rajojen sulkeminen ja matkustusrajoitteet, yliopistotilojen sulkeminen sekä osa-aikatöiden loppuminen merkitsivät muutoksia kansainvälisten opiskelijoiden arjessa. Pandemian seurauksena kansainväliset opiskelijat kokivat erilaisia tuen tarpeita. Tätä kysymystä Suvi Jokila ja Kalypso Filippou valottavat pandemian alkuvaiheessa tehtyyn tutkimukseensa perustuen.*

## Johdanto

**K**eväällä 2020 alkanut COVID-19-pandemia muokkasi merkittävästi kansainvälistä liikkuvuutta ja siten monen kansainvälisen opiskelijan elämää ja arkea. Muuttunut tilanne sekä Suomessa että lähtömaissa vaati opiskelijoita sopeutumaan ja rakentamaan arkeaan ja elämäänsä epävarmoissa olosuhteissa. Kansainvälisen liikkuvuuden loppuminen lähes kokonaan merkitsi monelle nopeaa päätöstä joko jäädä Suomeen tai palata kotimaahan. Kansainvälisten opiskelijoiden pandemia-aikaisten kokemusten tarkastelu tarjoaa tärkeää tietoa kansainvälisen liikkuvuuden kokemuksista yksilötasolla erityisesti tilanteissa, joissa liikkuvuuteen tulee katkoksia.

Huolimatta kansainvälisten opiskelijoiden monista vahvuuksista, heitä voidaan pitää myös haavoittuvana ryhmänä (Firang, 2020; Forbes-Mewett, 2020), sillä monella kansainvälisellä opiskelijalla ei ole samankaltaisia tukiverkkoja kuin lähtömaassaan. Jones (2017) muistuttaa myös, että kansainväliset opiskelijat eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan heidän elämäntilanteensa ja siten myös tuen tarpeensa vaihtelevat.

Tarkastelemme tässä artikkelissa kansainvälisten opiskelijoiden COVID-19-alkuajan kokemuksia

kyselytutkimuksella (n=192). Keskitymme kansainvälisten opiskelijoiden itse kokemaan tuen tarpeeseen toukokuussa 2020. Kysely suunnattiin kaikkiin suomalaisiin korkeakouluihin ja siihen osallistui niin vaihto- kuin tutkinto-opiskelijoita. Esittelemme ensin lyhyesti kansainvälisten opiskelijoiden tilannetta Suomessa ja pandemian vaikutusta siihen. Jatkamme tutkimuksen toteutuksen esittelyllä ja tulosten käsittelyllä. Lopuksi pohdimme, mitä tämä tutkimus kertoo kansainvälisistä opiskelijoista ja heidän tilanteestaan Suomessa.

## Kansainväliset opiskelijat Suomessa ja COVID-19-pandemia

Kansainvälisten opiskelijoiden määrä suomalaisissa yliopistoissa on kasvanut merkittävästi 2000-luvulla. Opiskelijoiden rekrytoinnissa on keskitytty erityisesti maisterivaiheen tutkinto-opiskelijoihin (Jokila, 2020). Kun vuonna 2000 yliopistoissa opiskeli yli 3 500 kansainvälistä opiskelijaa, vuonna 2019 heidän määränsä oli jo lähes 11 600 (Vipunen 2021).

Merkittävimpiä muutoksia kansainvälisessä opiskelijaliikkuvuudessa on ollut sen kytkeminen osaksi koulutusvientiiä ja lukukausimaksujen käyttöönotto vuonna 2017 EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulleille opiskelijoille (Kauko & Medvedeva, 2016).

Muutokset ovat vaikuttaneet opiskelijoiden taloudelliseen asemaan korkeakouluissa huolimatta siitä, että opiskelijoille on tarjolla korkeakoulukohtaisia stipendejä.

Kansainvälisten opiskelijoiden integroituminen akateemiseen yhteisöön ja yhteiskuntaan on nostettu 1990-luvulta esiin koulutuspoliittisessa keskustelussa (Jokila 2020). Samalla kun opiskelijaliikkuvuudesta on tullut väylä kansainväliseen työllistymiseen kohdemaassa, huomio on kiinnittynyt myös kansainvälisten opiskelijoiden haasteisiin siirtyä suomalaiseen työelämään. Mathies ja Karhunen (2021) osoittivat, että perhesuhteet ja työllistymisnäkömät olivat yhteydessä opiskelijoiden Suomeen jäämiseen.

COVID-19-pandemian alkuvaiheessa keväällä 2020 Suomi ei ollut pandemiasta pahiten kärsivien maiden joukossa. Siitä huolimatta Suomessa otettiin hyvin alkuvaiheessa käyttöön melko kovat toimet tartuntojen vähentämiseksi. Näihin toimiin kuului muiden muassa rajojen sulkeminen ja kokoontumisten rajoittaminen.

Rajoitustoimet keskittyivät sosiaalisen kanssakäymisen hillitsemiseen, mikä vaikutti arkipäiväisten kohtaamisten vähenemiseen ja esimerkiksi monien osa-aikatyötä tekevien väliaikaiseen töiden loppumiseen. Näillä toimilla voidaan olettaa olevan vaikutusta juuri kansainvälisiin opiskelijoihin, joista monille päivittäiset kasvokkaiset kohtaamiset ovat tärkeitä sosiaalisia tilanteita, kun perhe ja muu lähipiiri asuu usein lähtömaassa (Sinanan & Gomes, 2020).

Yhtenä keskeisenä toimena voidaan pitää yliopistotilojen sulkua maaliskuussa 2020, mikä vaikutti niin opiskelijoihin kuin henkilökuntaan ja pakotti sopeutumaan muuttuvaan tilanteeseen. Samanaikaisesti monet maat sulki rajansa ja opiskelijoiden piti päättää aikovatko he jäädä vai lähteä. Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden lähtöpäätöksistä on vähemmän tietoa, mutta Erasmus -opiskelijaverkoston (ESN) Suomen kansallisen raportin mukaan yli puolet (56 %) vaihto-opiskelijoista jäi Suomeen (kysely maaliskuussa 2020) (ESN Finland, 2020).

Kansainväliset opiskelijat eivät pääsääntöisesti olleet oikeutettuja tukiin ja tukiehtojen kevennyksiin, joihin suomalaisilla korkeakouluopiskelijoilla

oli oikeus. Avun saamiseen vaikutti opiskelijan status Suomessa: vaihto-opiskelijat ja suuri osa tutkinto-opiskelijoista eivät olleet oikeutettuja KELAn tukeen. Tilanne oli osalle haastava, sillä pandemia-rajoitukset, kuten esimerkiksi ravintoloiden sulkeminen, vaikuttivat osa-aikatöiden tekemiseen, joista osa kansainvälisistä opiskelijoista Suomessa on riippuvainen (Maury 2017). Vuoden 2019 Eurostudent-kyselyn mukaan yli 40 % kansainvälisistä opiskelijoista työskenteli lukukauden aikana, ja tämä osuus on isompi kuin suomalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Loma-aikoina työskenteli yli 60 % kansainvälisistä opiskelijoista (Saari ym. 2020).

## Tutkimuksen toteutus

Tämä tutkimus on osa laajempaa International students in times of crisis (EqualISM) –tutkimushanketta (2020–2022), jossa selvitetään suomalaisissa yliopistoissa opiskelevien kansainvälisten opiskelijoiden COVID-19-ajan kokemuksia kysely- ja haastattelumenetelmin. Tämä artikkeli pohjautuu toukokuussa 2020 toteutetulle kyselylle, joka käsiteli kansainvälisten opiskelijoiden COVID-19-pandemian alkuaikojen kokemuksia.

Kysely suunnattiin suomalaisissa yliopistoissa opiskeleville kansainvälisille vaihto- ja tutkinto-opiskelijoille, ja se sisälsi monivalintakysymyksiä kansainvälisten opiskelijoiden arkipäivästä, sosiaalisista suhteista, taloudellisesta tilanteesta ja saadusta tuesta. Kyselyn avoimet kysymykset mahdollistivat vapaamman reflektoinnin. Sähköinen kysely lähetettiin suomalaisten yliopistojen ylioppilaskunnille ja kansainvälisten ohjelmien koordinaattoreille ja johtajille, joita pyysimme välttämään kyselyä eteenpäin.

Kyselyyn vastasi 192 kansainvälistä opiskelijaa, joihin kuului sekä vaihto-opiskelijoita että kandi-, maisteri- ja tohtorivaiheen tutkinto-opiskelijoita (Taulukko 1). Kyselyn rajoitteena voimme pitää vastaajien pientä määrää, minkä oletamme johtuvan siitä, että samanaikaisesti oli käynnissä useampi eri organisaatioiden toteuttama kysely ja lisäksi osa opiskelijoista saattoi olla jo siirtynyt kesälomalle. Lähetimme korkeakouluille muistutusviestin kyselyyn osallistumisesta.

Taulukko 1. Vastaajien kuvailu

		n	%
<b>Status</b>	Vaihto-opiskelija	61	31.8%
	Kandidaattivaiheen opiskelija	15	7.8%
	Maisterivaiheen opiskelija	99	51.6%
	Väitöskirjatutkija	17	8.9%
<b>Sukupuoli</b>	Nainen	133	69.3 %
	Mies	53	27.6 %
	Muu	2	1 %
	Ei halua kertoa	4	2.1 %
<b>Ikä</b>	18–25	97	50.5 %
	26–35	79	41.1 %
	36–45	15	7.8 %
	46–60	1	0.5 %
<b>Opiskeluvuosi</b>	1	47	24.5 %
	2	61	31.8 %
	3 tai enemmän	84	43.8 %
<b>Yhteensä</b>		92	100 %

Tässä artikkelissa keskitymme yhteen monivalintakysymykseen (”Mitä yliopiston palveluita olet käyttänyt pandemian aikana?”) ( $n = 116$ , 60.4%) ja yhteen avoimeen kysymykseen (”Minkälaista tukea koet tarvitsevasi ja mikä taho voisi sitä tarjota?”) ( $n = 85$ , 44.3%), joissa molemmissa selvitettiin opiskelijoiden kokemaa tuen tarvetta ja heidän hyödyntämiään palveluita. Monivalintakysymys analysoitiin kuvailevaa tilastiatikka hyödyntäen. Avoimen kysymyksen analyysissä käytimme sisällönanalyyysiä (Elo & Kyngäs, 2008).

Molemmat kirjoittajat osallistuivat vastausten analyysiin, ja sisällönanalyyysin pohjalta tuen tarpeista muodostettiin kategoriat. Teimme myös määrällisen sisällönanalyyysin, jossa laskettiin vastausten esiintyvyyttä aineistossa.

## Kansainvälisten opiskelijoiden tukipalveluiden käyttö ja koetut tuen tarpeet

Pandemian aikana kansainväliset opiskelijat kertoivat käyttäneensä eniten kirjaston palveluita ja ruokapalveluita (Taulukko 2).

Muita vastaajien mainitsemia palveluita olivat muun muassa kirjaston verkkoalustojen käyttö,

ilmaiset tietokoneohjelmat, kaupunkien järjestämät webinaarit, erilaiset klubit ja kieliopintopiirit.

Avoimessa, tuen tarpeita kartoittaneessa kysymyksessä eniten koettiin tarvetta taloudelliselle tuelle ( $n=28$ , 32,9%) (Taulukko 3). Opiskelijat toivoivat lukukausimaksuaikoihin pidennystä ja vuokrien pienennystä. Taloudellista tukea kaivattiin vuokrien maksuun ja arkipäiväisten menojen kattamiseen, kuten ruokaan, bussikorttiin ja puhelinliittymään. Monet perustelivat taloudellisen tuen tarvetta sillä, että heidän taloudellinen toimentulonsa oli heikentynyt osa-aikatyön (väliaikaisesta) päättymisestä johtuen.

Toiseksi eniten tukea kaivattiin opintoihin liittyen ( $n=21$ , 24,7%). Tarve oli erityisesti terveysturvallisesti avoinna olevista yliopistotiloista, kuten opiskelutiloista ja kirjastosta. Osa opiskelijoista tarvitsi yliopistotiloja tietyn ohjelmiston, tilan tai instrumentin käyttöön. Tarvetta oli myös lisäajalle opinnoissa etenemiseen, opintojen suunnitteluun ja ohjaukseen.

Opiskelijat ehdottivat myös etäkonferenssin ja etäkeskusteluryhmien rakentamista opiskelijoiden ja opettajien kohtaamiselle. Eräs opiskelija oli huolissaan opintojensa jälkeisestä elämästä: *“the few online classes helped [them] a lot with*

Taulukko 2. Yliopistojen tukipalveluiden käyttö

	n	% (192:sta)
Kirjasto	43	22,40 %
Ruokapalvelut (KELAn tarjoamat)	30	15,60 %
Liikunta (etäpalvelut)	14	7,30 %
Ylioppilaskuntien etätapahtumat	10	5,20 %
Muut	8	4,10 %
Opintopsykologit	6	3,10 %
Uskonnollinen yhteisö	5	2,60 %
Yhteensä	116	60,40 %

*balancing [their] life*” (Vastaaaja 31). Toinen opiskelija ehdotti koulutusohjelman päättävää etätapaamista *“Many classmates will return to their home countries in June and we may never see each other again.”* (Vastaaaja 62).

Opiskelijat nostivat esiin myös terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän tuen (n=15, 17.6%). Erytisesti esiin nousivat mielenterveyspalveluihin liittyvät tarpeet, eli vastaajat toivoivat saavutettavampia psykologin etäpalveluita ja ryhmäkeskusteluja. Osa opiskelijoista sanoi, ettei ollut päässyt psykologin vastaanotolle yrityksistä huolimatta. Opiskelijat toivoivat, että tarjolla olisi liikuntapalveluja, kuten pääsyä liikuntasovelluksiin ja etäliikuntatunteja.

Vastauksissa nousi myös esiin englanninkielisen tiedon tarve COVID-19-tilanteesta sekä arkipäivän askareista kuten ruokaostosten tekemisestä verkossa. Muut tiedon tarpeet liittyivät opiskelijaravintolapalveluihin, opiskeluvälineiden hakemiseen yliopistolta, kirjaston aukioloaikoihin ja asumiseen liittyviin kysymyksiin.

Pandemian alussa kaivattiin myös sosiaalista tukea (n=6, 7%). Tukea kaivattiin etätapaamisten järjestämiseen opiskelijoiden ja opettajien välillä sekä virtuaalisten opiskeluhuoneiden tarjoamiseen.

Vastaaaja 20 kuvaa: *“I would have liked for the university to facilitate online social rooms, where*

*all students could meet up and vent their thoughts. I have had almost no contact with my friends from [university city], as I usually bump into them in the university hallways. This isn't possible now. I feel lonely. One of my lecturers facilitated her course so that we would have online discussions and she prompted us to speak up in class, even though it was online. This was a very rewarding part of my social life those weeks.”*

Vastaaaja 9 ehdottaa: *“Maybe some virtual learning room would be an idea. It's so hard to be motivated and productive in these days and maybe the learning process could be facilitated when it's somehow shared. Like when you go to the library and see all the other people working on their university tasks, you're automatically more motivated and focused yourself. But I honestly don't really know how to implement this idea.”*

Arkipäivän tuella (n=5, 5.8%) viitattiin tarpeeseen saada ruoka- ja kauppaostostoimituksia kotiin sekä lastenhoitoapua.

Vastaaajien joukossa oli myös opiskelijoita, jotka ilmoittivat, etteivät he tarvitse minkäänlaista tukea (n=9) ja osa vastaajista antoi palautetta tarjolla olleista palveluista (n=5). Esimerkiksi vastaaaja 2 sanoi *“I am very happy with the support received and the opportunities - even though I'm not using them, it's great to see that the university tries to take care of each student with many dif-*

Taulukko 3. Kokemukset tuen tarpeesta

	n
Taloudellinen tuki	28
Opiskeluihin liittyvä tuki	21
Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvä tuki	15
Tietoa englannin kielellä	6
Sosiaalinen tuki	6
Arkipäivään liittyvät tilanteet	5
Ei tuen tarvetta	9
Yhteensä	90

*ferent services.*” Osa opiskelijoista toi myös esiin sen, että he saavat tukea kotimaastaan tai omalla äidinkielellään *“I have needed support in my native language, and I’ve got it online.”* (Vastaaja 79) ja *“...I’ll see a psychologist in my home country.”* (Vastaaja 22).

## Lopuksi

Tarkastelimme kansainvälisten opiskelijoiden korona-ajan kokemuksia aivan pandemian alussa. Tutkimuksemme mukaan kansainvälisten opiskelijoiden COVID-19-pandemian aikana kokema tuen tarve keskittyi erityisesti taloudelliseen, opintoihin ja terveyteen sekä hyvinvointiin liittyvään tukeen.

Tutkimuksessa havaittujen tuen tarpeiden moninaisuus tukee Jonesin (2017) tekemää huomiota kansainvälisten opiskelijoiden moninaisuudesta ja siten tuen tarpeiden moninaisuudesta. Hän on esittänyt, että monet kotimaassaan opiskeleville tarjotut tukipalvelut olisivat tarpeellisia myös kansainvälisille opiskelijoille. Jonesin havainto on kuitenkin ajasta ennen pan-

demiaa ja tutkimuksemme havainnot johdattavatkin pohtimaan, mitä erityistä kansainvälisten opiskelijoiden kokemuksissa on muihin korkeakouluopiskelijoihin verrattuna juuri korona-aikana.

Yksi keskeinen kansainvälisten ja muiden opiskelijoiden ero liittyy taloudellisiin tukirakenteisiin. Osa kansainvälisistä opiskelijoista oli taloudellisesti riippuvaisia osa-aikatöistään (Maury, 2017) ja toisaalta osa oli velvollinen maksamaan lukukausimaksuja ja näin ollen yllättävä taloudellinen muutos oli osalle opiskelijoista vaikea. Toinen merkittävä tekijä liittyi sosiaalisiin verkostoihin. Kansainväliset opiskelijat, jotka jäivät Suomeen, eivät esimerkiksi voineet lähteä vanhempien ja sukulaisten luo, jossa mahdollisesti olisivat saaneet niin sosiaalista tukea kuin opiskelija-asuntoja enemmän tilaa. Myös tiedon saaminen englannin kielellä oli haaste, joka erityisesti kohdistui kansainvälisiin opiskelijoihin.

Tällä hetkellä käytössä olevat rajoitustoimet, kuten etäopetuksen järjestäminen, ravintoloiden aukioloaikarajoitukset ja kansainväliseen liikkuvuuteen liittyvät rajoitteet, ovat hyvin samankal-

taisia kuin pandemian alussa. Näin ollen, vaikka tutkimus toteutettiin aivan pandemian alkuvaiheessa, voimme ajatella, että tutkimuksen havainnot ovat edelleen merkityksellisiä. ■

## Lähteet

- ELO, S., & KYNGÄS, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115.
- ELSPETH, J. (2017). Problematising and reimagining the notion of ‘international student experience’. *Studies in Higher Education*, 42(5), 933–943.
- ESN FINLAND. (2020). Student exchanges in times of crisis: Country report on the impact of COVID-19 on student exchanges. Saatavilla <https://esnfinland.eu/covid-impact-finland>
- FIRANG D. (2020). The impact of COVID-19 pandemic on international students in Canada. *International Social Work*, 63(6), 820–824.
- FORBES-MEWETT, H. (2020). Vulnerability and resilience in a mobile world: the case of international students. *Journal of International Students*, 10(3), 9–11.
- JOKILA, S. (2020). From inauguration to commercialisation: Incremental yet contested transitions redefining the national interests of international degree programmes in Finland. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 6(2), 143–156.
- KAUKO J, MEDVEDEVA A. (2016). Internationalisation as marketisation? Tuition fees for international students in Finland. *Research in Comparative and International Education*, 11(1), 98–114.
- MATHIES, C. & KARHUNEN, H. (2021). Do they stay or go? Analysis of international students in Finland. *Globalisation, Societies and Education*, 19(3), 298–310.
- MAURY, O. (2017). Student-Migrant-Workers: Temporal aspects of precarious work and life in Finland. *Nordic Journal of Migration Research*, 7(4), 224–232.
- SAARI, J., KOSKINEN, H., ATILA, H. & SARÉN, N. (2020). Eurostudent VII – Opiskelijatutkimus 2019. Ministry of Education and Culture.
- SINANAN J. & GOMES C. (2020). ‘Everybody needs friends’: Emotions, social networks and digital media in the friendships of international students. *International Journal of Cultural Studies*, 23(5), 674–691.
- VIPUNEN. (2021). Korkeakoulujen ulkomaalaiset opiskelijat.